

KARTA PRZEDMIOTU

Kod przedmiotu	studia stacjonarne:	M#2-S1-AiR-KSSiP-605
	studia niestacjonarne:	M#2-N1-AiR-KSSiP-704
Nazwa przedmiotu	Współrzędnościowa technika pomiarowa	
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Coordinate Metrology	
Obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026	

USYTUOWANIE PRZEDMIOTU W SYSTEMIE STUDIÓW

Kierunek studiów	AUTOMATYKA I ROBOTYKA
Poziom kształcenia	I stopień
Profil studiów	Ogólnoakademicki
Forma i tryb prowadzenia studiów	Studia stacjonarne i niestacjonarne
Zakres	Komputerowe systemy sterowania i pomiarów
Jednostka prowadząca przedmiot	Katedra Metrologii i Niekonwencjonalnych Metod Wytwarzania
Koordinator przedmiotu	dr hab. inż. Włodzimierz Makiela, prof. PŚk
Zatwierdził	dr hab. Jakub Takosoglu, prof. PŚk, Dziekan Wydziału Mechatroniki i Budowy Maszyn

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

Przynależność do grupy/bloku przedmiotów		Przedmiot specjalnościowy
Status przedmiotu		Obowiązkowy
Język prowadzenia zajęć		Polski
Usytuowanie w planie studiów - semestr	studia stacjonarne	6
	studia niestacjonarne	7
Wymagania wstępne		
Egzamin (TAK/NIE)		Tak
Liczba punktów ECTS		4

Forma prowadzenia zajęć		wykład	ćwiczenia	laboratorium	projekt	inne
Liczba godzin w semestrze	studia stacjonarne:	15		30		
	studia niestacjonarne:	9		18		

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Kategoria	Symbol efektu	Efekty kształcenia	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01	Ma zaawansowaną wiedzę na temat matematyki i fizyki, niezbędną do zrozumienia zasad działania współrzędnościowych systemów pomiarowych	AiR1_W02
	W02	Zna metody pomiaru wielkości geometrycznych za pomocą różnych typów współrzędnościowych systemów pomiarowych, ma wiedzę na temat doboru parametrów pomiaru oraz prawidłowej interpretacji wyników pomiarów.	AiR1_W06
Umiejętności	U01	Potrafi posługiwać się technikami informacyjno-komunikacyjnymi właściwymi do realizacji zadań typowych dla działalności inżynierskiej, mającymi zastosowanie w pomiarach za pomocą współrzędnościowych systemów pomiarowych. Potrafi pracować indywidualnie i w zespole, sprawnie komunikuje się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii.	AiR1_U02
	U02	Potrafi planować i przeprowadzać eksperymenty, w tym pomiary i symulacje komputerowe, interpretować uzyskane wyniki i wyciągać wnioski.	AiR1_U08
Kompetencje społeczne	K01	Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy z zakresu pomiarów współrzędnościowych wykorzystywanych w automatyce i robotyce oraz jest gotów do pozyskiwania nowych informacji zarówno z literatury, jak i od ekspertów.	AiR1_K01

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć	Treści programowe
wykład	Wprowadzenie. Rozwój współrzędnościowej techniki pomiarowej, jej podstawy i obszary zastosowania. Ocena wyników pomiarowych zgodnie z zasadami Specyfikacji Geometrii Wyrobów. Zasady wzajemnego uznawania wyników pomiarowych i kontrolnych. Analiza zarysów rzeczywistych powierzchni części. Ogólna budowa współrzędnościowych maszyn pomiarowych (WMP): układ kinematyczny, sterowanie, wspomaganie komputerowe, stykowe głowice pomiarowe: impulsowe i skaningowe, optyczne głowice pomiarowe. Typy konstrukcji WMP a ich przeznaczenie użytkowe. Przykłady zastosowań w izbach pomiarowych, jednostkach badawczych i rozwojowych oraz produkcji. Sprzężenia z systemami wytwarzania. Zastosowanie WMP: pomiary wymiarów liniowych i kątowych, pomiary zarysów krzywoliniowych, pomiary uzębień, pomiary powierzchni krzywokreślnych. Współrzędnościowa technika pomiarowa, inżynieria odwrotna, sterowanie jakością procesów produkcyjnych. Rozwiązania systemowe. Źródła błędów pomiarów współrzędnościowych i sposoby ograniczania ich wpływu na wyniki pomiarów. Metody badań odbiorczych i okresowych WMP wg norm serii PN-EN ISO 10360.

laboratorium	Przedstawienie budowy i specyfikacji metrologicznej WMP wykorzystywanych w ramach laboratorium. Systemy zamocowań mierzonych przedmiotów na stole WMP. Specyfika pomiarów na WMP z głowicą centralną. Elementy składowe układów trzpieni pomiarowych. Budowa układu trzpienie po-miarowych niezbędnego do realizacji wybranego zadania pomiarowego. Kwalifikacja układu trzpienie pomiarowych. Metody definicji układu bazowego mierzonego przedmiotu. Wyznaczenie kostki bezpieczeństwa. Przygotowanie planu pomiarowego w trybie ręcznym. Wyznaczanie podstawowych elementów geometrycznych: punkt, prosta, płaszczyzna, okrąg, kula, walec, stożek. Dobór strategii pomiarów poszczególnych elementów. Wyznaczenie wybranych cech: wymiarów i tolerancji geometrycznych. Przeprowadzenie pomiaru w trybie CNC. Przygotowanie planu pomiarowego w trybie off-line dla wybranego modelu CAD. Sposoby prezentacji otrzymanych wyników pomiarów – przygotowanie raportu pomiarowego. Pomiary na maszynie wielosensorowej O'Inspect z wykorzystaniem głowicy stykowej, optycznej i konfokalnej. Przeprowadzenie pomiarów za pomocą ramienia pomiarowego z głowicą do pomiarów stykowych i laserowej głowicy skanującej. Porównanie wyników pomiarów zmierzonej części z modelem CAD.

METODY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol efektu	Metody sprawdzania efektów kształcenia					
	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Kolokwium	Projekt	Sprawozdanie	Inne
W01			X			
W02			X			
U01					X	
U02					X	
K01						X

FORMA I WARUNKI ZALICZENIA

Forma zajęć	Forma zaliczenia	Warunki zaliczenia
wykład	zaliczenie z oceną	Uzyskanie co najmniej 50 % punktów z końcowego kolokwium zaliczeniowego.
laboratorium	zaliczenie z oceną	Uzyskanie co najmniej 50 % punktów z kolokwium wstępnego na każdym ćwiczeniu, dopuszczającego do udziału w pomiarach. Pozytywne zaliczenie sprawozdań z zajęć.

NAKŁAD PRACY STUDENTA

Bilans punktów ECTS												
Lp.	Rodzaj aktywności	Obciążenie studenta										Jednos tka
		studia stacjonarne					studia niestacjonarne					
1.	Udział w zajęciach zgodnie z planem studiów	W	C	L	P	S	W	C	L	P	S	h
		15		30			9		18			
2.	Inne (konsultacje, egzamin)	4		2			4		2			h
3.	Razem przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego	51					33					h
4.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego	2,04					1,32					ECTS
5.	Liczba godzin samodzielnej pracy studenta	49					67					h
6.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach samodzielnej pracy	1,96					2,68					ECTS
7.	Nakład pracy związany z zajęciami o charakterze praktycznym	66,67					66,67					h
8.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym	2,67					2,67					ECTS
9.	Sumaryczne obciążenie pracą studenta	100					100					h
10.	Punkty ECTS za moduł <i>1 punkt ECTS=25 godzin obciążenia studenta</i>	4										ECTS

LITERATURA

- 1 Ratajczyk E., Woźniak A.: Współrzędnościowe systemy pomiarowe, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2016, Wydanie II.
- 2 Śladek J.: Dokładność pomiarów współrzędnościowych, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2011.
- 3 Poniatowska M.: Pomiary współrzędnościowe i analiza odchylek geometrycznych powierzchni swobodnych, Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej, Białystok 2012.
- 4 Jakubiec W., Malinowski J.: Metrologia wielkości geometrycznych. WNT Warszawa 2007, wydanie V.
- 5 Adamczak S.: Pomiary geometryczne powierzchni. Zarysy kształtu, falistość i chropowatość. WNT Warszawa 2008.
- 6 Humienny Z.: i inni: Specyfikacje geometrii wyrobów (GPS) WNT, Warszawa 2004.

